https://achterderug.nl

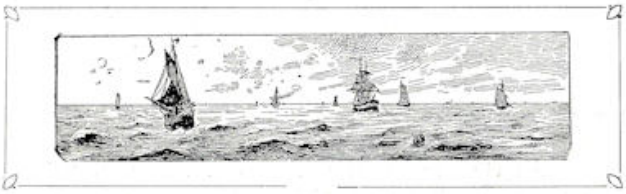

't Is avond, stille . . .

't Is avond, stille . . . en, mij omtrent,
Is iets, of iemand, onbekend,
Die, zachtjes mij beroerend, zegt:
„'t Is avond en 't is rustens reeht."
Guido Gezelle.

Wel gaat de wilde dagen-dans
aan u voorbij,
voorbij aan mij,
maar 'k weet het leven eeuwig thans
en zing als wordt gegeven
een lied dat rein vervlieten gaat,
en luistrend mij genieten laat
goudene lach van 't leven.
J. Reddingius.

Beginnen we nu eerst met een paradox. We willen iets schrijven over den man, die dezen „Feierabend" schilderde, over Henrik Nordenberg, omdat er niet veel over hem te schrijven valt. Dat we zelfs in een der grootste boekerijen van ons land zoo goed als niets van hem vonden in de meest uitgebreide werken over de schilderkunst, gaf ons stof om naar aanleiding van hem een en ander te zeggen.

Onlangs schreef iemand een recensie, waarin hij zijn blijdschap uitsprak, dat niet alle lectuur kunstwerk is in den engeren zin van het woord. Ook hierin schuilt iets van een paradox. Want lectuur, die door de massa begrepen wordt, kan zeer wel — kunst wezen. Zelfs kan gezegd, dat zeker soort lectuur te gevaarlijker is, naarmate ze meer beantwoordt aan de wetten der kunst. Toch — de bedoeling van dezen recensent was wel goed. Er is goed geschreven lectuur, die het volk genieten kan, ook al behoort de auteur niet tot de eerste klasse onder de schrijvers.

Ook hier is de man, de vrouw, met tien talenten, en die met één talent slechts.

Superieur werk blijft uitzondering. Waarom zou iemand, die één talent bezit, niet mogen schrijven? Het te verbieden staat gelijk met het goedkeuren van de daad, eens in parabel den menschen voorgehouden ter waarschuwing: het bergen van het eene talent, door een doek omwikkeld, in de aarde.

En wat geeft het dan ook, of ik u van Henrik Nordenberg slechts vertellen kan, dat hij een geboren Zweed is, scholier der Düsseldorfer Akademie, dat hij een „aardig" interieur schilderde en dat er van hem heel wat minder te zeggen is dan van zijn naamgenoot Bengt Nordenberg, eveneens een Zweed! Neen, niet de vraag of iemand veel of weinig presteert, beslist over de waarde van zijn leven. Wel deze, of hij gewoekerd heeft met de gave, die hij ontving.

Van den man met het eene talent werd niet geëischt, dat hij er tien had bijgewonnen, wèl, dat hij met het zijne op bescheiden wijze had gewerkt.

Op dezen eisch valt in ons persoonlijk leven alle nadruk. Wat we zijn, zijn we door Gods genade, en wat we kennen en kunnen, danken we Zijn bestuur. Niet waar we staan, vooraan of op den achtergrond, in 't volle licht of in de schemering, maar of we op onze plaats trouw zijn in den dienst, is voor ons van 't grootste gewicht.

Henrik Nordenberg moge dan een onbekende grootheid zijn, het tooneeltje, waarvan hij ons thans te genieten geeft, is onze aandacht wel waard. Een echt-Nederlandsche kiek is het.

Grootvader woont daar bij zijn zoon. Deze — op zee op de schuit, vroeger door den oude bestuurd. Grootvader geniet zijn zomeravond. Hij heeft den heelen dag aan de netten gewerkt, die hij zooeven klaar kreeg. Mee naar „buiten" kan hij niet meer. Die tijd is voorbij. Hij leeft in herinneringen.

Maar toch is hij dankbaar, dat hij nog wàt doen kan, en ook, dat hij nog wat doen kan voor „'t bedrijf."

Als hij er bezig is met het maken van de gescheurde netten, is het hem soms als zit hij nog op z'n bom, als hoort hij nog den maatslag der golven.

Dan licht er iets heel gelukkigs in de oude oogen, iets moois uit den ouden tijd staat hem dan voor den geest, veel schooner nu, dan toen 't werkelijkheid was, maar de tegenstelling tusschen de fantasie over het verleden en de geschiedenis van het heden verdoft weer het oog en legt weer om den mond dien droef-ernstigen trek, die van verloren weelde spreekt.

En nu zit hij daar weer op zijn plekje achter in 't visschershuis.

Zijn kleindochter schilt de aardappelen voor den volgenden dag. Daar is het plaatsje met de kleine bleek en daar ligt het geluidlooze kanaal, dat slechts rimpelen kan, als een schip er door zeilt of er door wordt gesleept.

De oude valbrug en het veerhuis daar ginds herinneren den oude aan lang vervlogen dagen. Daar liep hij zelf als knaap aan zijns vaders hand. Hij was toen jong als 't meisje, dat hem nu een zonnetje is in 't leven. De jaren gingen; ze vlogen. Wat namen ze al mee en wat brachten ze voor nieuws! Een jong geslacht wies naast hem op, het oude zag hij verdwijnen. Zelf geleek hij een overblijfsel, dat als bewijsstuk dienen kon, dat het had bestaan. Een nog jonger verrees, en daar hebt ge nu de typen van den ouden en den nieuwen tijd naast elkaar; hij met z'n herinnering en zij met haar hoop; hij, met zijn ervaringen van 's levens uitnemendste gaven: moeite en verdriet, en zij met haar jonge bevindingen van licht en genot.

Toch mag u dit tweetal niet enkel tegenstelling zijn. Deze harten ontmoeten elkander zoo vaak in schoone harmonie. De wijsheid des eenen geeft stuur aan de dartele jeugd. De vroolijkheid der eene geeft glans aan den bezadigden ouderdom. Er is meer nog. Er is waardeering wederzijds. Liefde, die het leven tot leven maakt. Grootvader weet zich in de eenvoudige visscherswoning niet maar de oude man, die er geduld wordt, of zelfs niet de vader, die er, naar voorgeschreven, afgepasten plicht, verzorgd wordt, maar lid van het gezin, dat er wordt geliefd met ontzag, geëerd naar de bedoeling van het vijfde gebod der Wet Gods.

Er is eerbied voor de levensrijpheid, en de kinderen achten het zich een eere vaders vader te mogen verzorgen; het kapitaal des ouden, dat niet in klinkende munt of bankpapier bestond, maar in liefde en trouw, levert nu overvloedige rente op, waarvan de waarde niet in cijfers kan uitgedrukt worden.

En als straks dat hoekje van het achterhuis ledig zal wezen en ledig zal blijven, omdat Grootvader van levensplek voorgoed zal zijn gewisseld, dan zal in de harten van kinderen en kleinkind altoos nog een plaats over zijn voor den trouwen man, die zijn kinderen met eere groot bracht en met noesten arbeid voor hen waakte.

Arm kind, hoe groot het ook wezen mag, en hoe rijk — dat zijn vader vergeet! En gelukkig, wie tot in zijn ouderdom toe het beeld zijner ouders bewaart, zich hunner liefde herinnert, met eerbied denkt aan hun leven en teedere zorg. Hij heeft, ook al is Vader en Moeder weg, een schat in het leven in de zoete herinnering eens het lieve kind geweest te zijn van de twee, voor wie zijn liefde een krans vlocht van onverwelkelijk groen.

A. L. v. H.

https://achterderug.nl

AVONDSTEMMING.